

Vācija

Esošā situācija

Pēc gandrīz pusgadu ilgušām koalīcijas veidošanas sarunām jaunā Vācijas valdība apstiprināta ir neilgi pirms Lieldienām. Kopumā sabiedrības viedoklis par jauno valdību ir samērā atturīgs, Merkele vairs nebauda tik plašu sabiedrības uzticēšanos kā tas ir bijis kādreiz.

Neskatoties uz politisko krīzi, ekonomiskajā ziņā valsts jau vairākus gadus piedzīvo pakāpenisku un stabilu izaugsmi. Tas nozīmē, ka vairākas lietas, kas valstī kopumā ir sakārtotas un izveidotas, ir uz pareizā ceļa, un arī bez politiskas iejaukšanās izaugsme ir iespējama. Taču lielākais faktors ekonomiskās izaugsmes bremsēšanai Vācijā nav vis grūtā valdības izveide, Brexit vai Donalda Trampa politika Amerikā, bet gan speciālistu trūkums valstī, līdz ar to vēl straujāku izaugsmi ietekmē nepietiekams darbinieku skaits ar svarīgām kvalifikācijām. Galvenokārt interdisciplinārā līmenī - inženieri, mašīnbūves speciālisti utt. ar kvalificētām IKT zināšanām.

Manipulēto dīzeļdzinēju skandāls, kura bija iesaistīti gandrīz visi Vācijas autoražotāji, nopietnas sekas Vācijas ekonomikā nav atstājušas. Volkswagen, kuram tika pārņemti visvairāk pārkāpumi, ir spējis noslēgt 2017. gadu ar vēsturiski vislabākajiem ekonomiskajiem rādītājiem kompānijas pastāvēšanas vēsturē. Vācijā pašlaik diskutē par dīzeļdzinēju aizliegumu vairākās lielpilsētās. Likums ir konceptuāli pieņemts, un pašvaldībām ir uzticēts to ieviest. Šajā ziņā Vācija visdrīzāk 2018. gada beigās varētu piedzīvot lielākas pārmaiņas, jo tad no pilsētas centriem tiks izslēgti arī sabiedriskais transports, smagās automašīnas, kas veic piegādes veikaliem utt. Vēl pašlaik nav atrasts risinājums, kā panākt, lai ekonomika no tā neciestu. Pašlaik tirgū ir vēl pārlietu maz smago transportu ar alternatīviem dzinējiem.

Vērtējot atsevišķi pa nozarēm, vispesimistiskākās prognozes ir saistītas ar pārtikas industriju, kas Vācijā cieš no lielās konkurences. Galvenās izaugsmes nozares, līdzīgi kā citos gados, ir auto industrija, elektronika un ķīmiskā industrija. Ekonomiskās izaugsmes prognozes nākamajā gadā Vācijā ir ļoti pozitīvas – Vācijas centrālā banka paredz 2,5% ekonomisko izaugsmi 2018. gadā, un tas visticamāk būs lielākais izaugums arī tuvāko piecu gadu laikā. Galvenais iemesls vēl aizvien ir lielais pieprasījums pēc vācu industriālajām precēm ārvalstīs. Jau vairāk nekā pēdējos 10 gadus tieši industriālās ražošanas iekārtas ir viens no centrālajiem eksporta balstiem, ņemot vērā to, ka vācu auto industrijas eksports ir kopumā samazinājies. Iekārtu būve, kas cieši saistīta ar tehnoloģiskiem sasniegumiem, inovācijām ir pieprasīta gan Ķīnā, gan Amerikā un, protams, arī Eiropā, kas vēl aizvien ir centrālais Vācijas eksporta tirgus. Vācijas industriālās iekārtas mērķtiecīgi risina arī vairākas nākotnes problēmas un izaicinājumus, tai skaitā industrija 4.0, darbinieku trūkumu utt.

Ļoti nozīmīgs ir arī nezūdoši lielais pieprasījums un patēriņš iekšējā tirgū, un cilvēki pēdējos gados atļāvušies vairāk tērēt. Līdzīgas prognozes paredzamas arī nākamajā gadā. Kad nepieciešamās dzīvošanas izmaksas ir segtas, Vācijas iedzīvotājs visvairāk atļaujas tērēt naudu apģērbam, tehnikai un ceļojumiem. Uzkrājuma veidošana Vācijā vēl aizvien ir nepopulāra, un iedzīvotājs lielā mērā paļaujas uz valsts sociālās nodrošināšanas sistēmu un pensiju garantiju.

Taču arī pētniecības institūti Vācijā izvērtē valsts iespējas tuvākajā gadu desmitā, un šeit prognozes ir samērā pesimistiskas, jo aprēķināts, ka pēc aptuveni 10 gadiem Vācijā darbu zaudēs 1,9 miljoni darbinieku nozarēs, kas pašlaik ir eksporta balsts – mašīnbūve, auto industrija, elektronika un medicīnas tehnika. Tas ir saistīts ar

Ķīnas un dažu citu jauno tehnoloģijas valstu straujo attīstību, kuras sasniegs to pašu inovācijas līmeni kā Vācijā. Un tad noteicošu lomu spēlēs pakalpojumu nozares, līdz ar to speciālisti jau tagad iesaka koncentrēties uz nozarēm, kas nākotnē varētu radīt maksimālu pievienoto vērtību – IT produkti un serviss, *hardware* konsultācijas, tehnikas serviss kopumā, nodokļu un uzņēmējdarbības konsultanti. Nozares, kas pašlaik ir izteikti valstiskas kā izglītība, pētniecība, kultūra, nākotnē aizvien vairāk kļūs privātas.

Potenciālās iespējas sektoros

Mēbeļu industrija

Saskaņā ar tikšanās laikā Rīgā izteikto Ekonomikas ministrijas pārstāvju vēlmi uzlabot pārdošanas skaitļus kādā no Latvijas eksporta industrijām, pārstāvis veica galveno eksporta nozaru salīdzinājumu un iespēju pareģojumu. Izzinot eksporta skaitļus citos lielajos eksporta tirgos un korelējot tos ar eksportu uz Vāciju kopumā, mēbeļu industrija varētu būt tā, kurā eksporta rādītāji, izvērtējot tendences tuvāko piecu gadu laikā, varētu piedzīvot izaugsmi, ja Latvijas ražotāji reaģēs uz tirgus tendencēm Vācijā.

Galvenā priekšrocība šai nozarei ir tradīcijas, ražošanas bāze, izejvielas, speciālisti un zināšanas kā arī dizaini, kuri pēdējos gados ir būtiski pietuvojušies arī Vācijas standartam.

Mēbeļu pārdošanas apjomi Vācijā tuvākajos gados turpinās pakāpeniski pieaugt, noturot aptuveni 1,5% gada pieaugumu tuvāko 4 gadu laikā. Absolūtos skaitļos tie ir nepilni 30 miljardi eiro, kas tiek mēbeļu industrijā Vācijā apgrozīti. Vācijā vēl aizvien spēkā ir ļoti skaidra ražošanas un pārdošanas ķēdes atdalīšana, taču arī mēbeļu industrijas tendences nākamajos gados piedzīvos būtisku digitalizāciju – 3D printeru mēbeles vai produkti, kas tiks radīti un piedzīvoti virtuālā realitātē. Tāpat ļoti izteikta tendence būs zaļā domāšana un mēbeles, kas radītas ekoloģiski vai no otrreizējām izejvielām kā arī mēbeles, kas nodrošina mobilitāti. Rietumeiropā, arī Vācijā, ļoti izteikti pieaug vidējais vecums, un liela nozīme nākotnē būs mēbelēm, kuras būs funkcionālas vecākai paaudzei, taču vienlaicīgi būs iespēja tās individualizēt. Mēbeļu ražošana on demand, attālināšanās no klasiskām kolekcijām un sērijām. Vislielākās iespējas ir tieši online tirdzniecības un servisa vidē, jo pašlaik vēl nepilni 20% no kopējā mēbeļu daudzuma tiek pārdotas internetā.

Mēbeļu tirgus pieaugumu veicina arī pašlaik izdevīgie nekustamā īpašuma kredīti, kas aizvien vairāk Vācijas iedzīvotāju iedrošina pirkt nekustamo īpašumu. Visbiežāk kopā ar nekustamo īpašumu tiek iegādātas arī jaunas mēbeles. Sevišķi virtuves mēbeļu segments un guļamistabas mēbeles piedzīvos lielāku vidējo pieaugumu.

Vācijas mēbeļu tirdzniecībā būtisku lomu spēlē iepircēju apvienības, un klasisks vācu ražotājs ir pieradis, ka viņa sadarbības partneris ir iepircēju apvienība, kas gatava pasūtīt lielākus apjomus. Pieaugot online tirdzniecībai, šie spēka samēri sabrūk, lielās ražotnes, kļūs neefektīvas, un ieguvējs būs tas uzņēmums, kurš spēs piedāvāt nelielas sērijas vai moduļu tipa mēbeles, kurās klientam ir iespējams būt individuālākam, vienlaicīgi saglabājot zemo cenu līmeni, kas Vācijā ir ļoti izteikts.

Eiropas līmenī tieši Vācija un Itālija ir valstis ar lielāko mēbeļu ražotāju skaitu un lielāko apgrozījumu. Salīdzinot Baltijas valstis, Lietuva kopumā ražo un eksportē vairāk mēbeļu nekā Latvija un Igaunija.

Atšķirībā no kopējās Vācijas tirdzniecības bilances, mēbeļu nozare ir viena no retajām, kurā imports pārsniedz eksportu par 25%, līdz ar to tirgus lielā mērā ir atkarīgs no ārvalstu ražotājiem. Vācijas mēbeļu nozarē 1/3 daļu ģenerē lieli uzņēmumi, līdz ar to mazie uzņēmumi ir ļoti fragmentēti ar mazām iespējām būtiski ietekmēt tirgus attīstību. Tirgotāji, kas piedāvā pilno mēbeļu segmentu, Vācijā ir tirgus līderi. Specializētie un nišas tirgotāji ir būtiski nenozīmīgāki. Lielākais un ietekmīgākais tirgotājs ir IKEA.

Latvijas uzņēmumi, kuriem izdosies nostiprināties tieši online tirdzniecības vidē, varēs tuvāko 5 gadu laikā piedzīvot vislielāko izaugsmi. Jau pašlaik dažās Vācijas lielpilsētās ir parādījušies jauni mēbeļu saloni, kuros klients izvēlas un individualizē savas mēbeles, kas viņam tiek gatavotas individuāli. Lielākoties tās ir moduļu mēbeles, kuras ražotājs pieskaņo klienta vēlmēm. IKEA dominance gan pārdošanā, gan dizainā ir ļoti izteikta, taču lielā mērā tas ir saistīts ar cenu līmeni IKEA veikalos, kur iespējams iegādāties moderna dizaina mēbeles par zemu cenu. Vēlme pirkt mēbeles vairākām paaudzēm ir mazinājusies. Mēbeles ir kļuvušas par ātra patēriņa precēm, līdz ar to lielu nozīmi spēlē arī moderni materiāli, kas ir viegli, nav dārgi, un nepieciešamības gadījumā mēbeles iespējams nomainīt arī katrus trīs gadus.

Latvijas uzņēmumu dalībai specializētajās mēbeļu izstādēs vajadzētu būt lielākai, piesaistot lielāku dalībnieku skaitu, izvēloties arī vairākus standus dažādās hallēs.

Apskatā izmantota informācija no 2017. gadā PvC veiktā pētījuma par Vācijas mēbeļu tirgus aktuālo situāciju un izaugsmes iespējām.

Tūrisma sektors

Oficiālie statistikas dati liecina, ka Latvijas viesnīcās un citās tūristu mītnēs pēdējo piecu gadu laikā klientu skaits no Vācijas ir gandrīz divkārtšojies, tāpēc Latvijas tūrisma mārketinga stratēģijā Vācijas tirgum vienmēr ir bijusi nozīmīga loma. Arī šobrīd Vācija ir viens no prioritārajiem tūrisma tirgiem, kuros tiek veiktas integrētas mārketinga aktivitātes - organizēti Latvijas nacionālie standi starptautiskās tūrisma izstādēs, nodrošināta Latvijas dalība kopējos Baltijas standos, ko rīkojam kopā ar privātā sektora tūroperatoriem, kas piedāvā tūres uz Baltiju; LIAA Vācijā piedalās un prezentē Latvijas tūrisma piedāvājumu arī specializētās izstādēs, kas vērstas uz noteiktu interešu grupu interesēm, piemēram, aktīvo tūrisma vai Vācijā tik populāro ceļošanu ar karavānu auto. Latvijas atpazīstamības palielināšanai, tiek rīkotas reklāmas kampaņas, publicēti raksti medijos un organizētas žurnālistu un tūroperatoru vizītes uz Latviju.

Ierasts, ka Vācijā līdz šim vairāk uzrunājam vecākā gadagājuma paaudzi, kas labi pazīst Baltijas valstis. Tuvākā laika izaicinājums un mērķis ir uzrunāt vidējās paaudzes mērķauditoriju. Pētījumi liecina, ka vidējās paaudzes ceļotāji, kas ir vecuma grupā no 35-55 gadiem, aktīvi interesējas par kultūras pasākumiem un dabas tūrisma, meklē vēl neapskatītas vietas un uzrāda relatīvi augstu apmierinātības līmeni ar Latvijā piedāvājamiem produktiem, kā arī labāk pārzina angļu valodu, kas ir populārāka saziņas valoda Latvijā, nekā vācu valoda.

Inženiernozares/Elektromobilitāte

Vācija ir augsti attīstīta industriāla valsts un speciālistu vērtējumā mašīnbūve vēl aizvien paliks par vienu no svarīgākajām nozarēm un ekonomikas dzinējspēku, tāpēc Latvijas ražotāju uzdevums ir mērķtiecīgi piedāvāt starpproduktus vai meklēt galaproduktus šajā nozarē, kuri varētu būt interesanti Vācijas tirgum (t.sk. risinājumus priekš elektroauto, enerģētikas, mehānikas u.c. jomām).

Viens no svarīgākajiem darbības laukiem šobrīd un nākotnē, kuru kā ļoti nozīmīgu ir nosaukuši uzņēmēji, kā arī ekonomiskās politikas veidotāji Vācijā, ir elektromobilitāte vai bezizmešu mobilitāte. Sagaidāms, ka tuvāko 10 gadu laikā mobilitātes tirgus un iedzīvotāju kopējā attieksme pret mobilitātes konceptiem būtiski mainīsies. Gan automobiļu ražotāji, gan piegādātāji atzīst, ka bezpilota braukšana un automašīnu dzinēji bez iekšdedzes motori iestāsies ātrāk, nekā mēs visi sagaidām. Vācija līdz šim šo tēmu ir centusies apiet, jo lielais autoindustrijas lobijs vēl aizvien ļoti atbalsta tieši darbu pie iekšdedzes motori, mainot dzinēju lielumus, jaudu, kā arī degvielas veidus (*e-fuel*), taču vienlaicīgi apzinās, ka nākotne tomēr piederēs tieši bezizmešu mobilitātei. Šeit ir samērā plašs tehnoloģiju loks, kuras var tikt izmantotas, taču tieši elektrodzinēji, akumulatoru jaudas uzlabošana ir viens no svarīgākajiem vadmotīviem.

Nav šaubu par to, ka elektromobilitāte ir nākotnes tēma, un agri vai vēl tai pievērsīsies arī visi lielie ražotāji gan Vācijā, gan citur pasaulē. Visticšākajā mērā no tā ietekmēta ir visa autoindustrijas piegādātāju ķēde. Šis ir perspektīvs un izaugsmēm bagāts darbības lauciņš Latvijas uzņēmumiem, kas darbojas elektromobilitātes jomā.

Kokrūpniecība

Lielas iespējas ir būvniecības kompānijām un koka māju ražotājiem, jo Vācijā pieprasījums ir nemainīgi augsts, valsts izjūt darbinieku trūkumu, līdz ar to sevišķi privātmāju sektorā būvniecība stagnē trūkstošā darbaspēka dēļ. Šeit iespēja ir jau gataviem risinājumiem. Nelielām mājām, kuras ir viegli uzstādīt, pieslēgt un lietot.

Koksnes izstrādājumi daudzu gadu garumā ir galvenais Latvijas eksporta produkts uz Vāciju. Arvien vairāk palielinās kokizstrādājumu konstrukciju, kā arī produkcijas ar augstu pievienotu vērtību noiets Vācijā. To sekmējis apstākļi, ka Vācijā kokam valstiskā mērogā ir noteikta prioritāte un it īpaši mēbeļu patēriņa kultūrā, kurā iepriekš valdīja metāls, plastmasa un citi neorganiskie materiāli, šobrīd skaidri iezīmējas koka dominējošā loma.

Mēbeļu jomā liela uzmanība tiek pievērsta produkcijas drošībai un kvalitātei, kā arī Vācijā tradicionāli ir ierasts visus produktus pakļaut pēc iespējas plašākai sertifikācijai. Labās siltumizolācijas un augstās energoefektivitātes dēļ aizvien populārāks kļūst koka karkasa paneļmāju tirgus.

Dizains

Kaut arī Vācijas sabiedrība dizaina jomā ir konservatīva, pēdējo gadu laikā Vācijā ir vērojams Skandināvijas tipa dizaina uzvaras gājiens. Tas ir lakonisks formās, ļoti funkcionāls pēc savas būtības un atturīgs krāsu izvēlē. Lielāko nozīmi šeit spēlē mēbeļu koncerns IKEA, kas šo dizainu ir padarījis par ikdienu ļoti daudzās mājāsaimniecībās Vācijā. Tieši Vācija IKEA grupai ir vissvarīgākais un arī lielākais tirgus. Uz šī viļņa Vācijā ir nonācis arī apģērbs, interjera un sadzīves priekšmeti, kas veidoti līdzīgās tradīcijās.

Tā kā modernie latviešu dizaineri pašlaik iet Skandināvijas dizaineru pēdās, mēs redzam iespējas šī dizaina pārstāvjiem Vācijas tirgū, jo pieprasījums pēc ziemeļnieciski atturīgā dizaina pašlaik ir liels. Sabiedrība un arī tirgotāji ir atvērti šādiem produktiem, un tas atvieglotu ienākšanu tirgū arī precēm un izstrādājumiem no Latvijas.

IKT

Šī ir moderna un aizvien daudzsološa nozare gan Vācijā, gan Latvijā, jo IT procesi un izstrāde nākotnē aizvien pieaugs. Vācijas vide ir lielā mērā tehnoloģizēta, tāpēc šajā nozarē ir ļoti liels pieprasījums, jo rūpniecības sektorā šobrīd aktuāla ir ražošanas procesu digitalizācija.

Nemot vērā Latvijas informācijas tehnoloģiju nozares ārkārtīgi straujo izaugsmi un lielo potenciālu, mūsu skatījumā šīs nozares uzņēmumiem ir liels potenciāls Vācijā. Galvenās sadarbības iespējas ir saistītas ar IT pakalpojumu sniegšanu Vācijas maziem un vidējiem uzņēmējiem, piemēram, apdrošināšanas, finanšu un citu sektoru kompānijām, kā arī piedāvājot programmatūru izstrādi kompāniju specifiskajām vajadzībām vai cita veida IT risinājumus. Vēl viena strauji augoša sadarbības joma – uzņēmējdarbības procesu ārpalpojumi (BPO). Beztam būtu jāizveido kopīgs materiāls, vienota internetvietne par šīs nozares uzņēmējiem ar konkrētu IT risinājumu piedāvājumiem.

Start - up vide

Svarīga loma šeit ir atvēlēta gaidāmai pārstāvniecības atvēršanai finanšu metropolē Frankfurtē, kas ir vienlaicīgi arī mājvieta daudziem *fintech* uzņēmumiem, kā arī investoriem un bankām, kas meklē jaunus finanšu pakalpojumu produktus. Beztam nākamajā gadā ir plānota sadarbība ar Munich Network, organizāciju no Minhēnes, kas specializējusies tehnoloģijas pārnēsē no tehnoloģiskiem *start - up* uz industriāliem uzņēmumiem. Plānots, ka notiks *start - up* delegācijas vizīte uz Bavārijas galvaspilsētu.

Sagatavojusi LIAA pārstāvniecības Vācijā vadītāja S. Spalviņa un vadītājas vietnieks H. Salnājs